ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR ROMÂNESC - *ÎNCOTRO?*

Prof. dr. ing. Ioan CURTU

Preşedintele Agenţiei Române de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Superior
Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România

5 Decembrie 2007

Astăzi, 5 decembrie 2007
se lansează la Bruxelles
de către
Consiliul Europei

Proiectul:

"UNIVERSITATEA între UMANISM şi PIAŢĂ – redefinirea rolului, funcţiilor şi valorilor promovate în universităţi în secolul XXI"

- cu tematicile:

- ***Poate învățământul superior din Europa să facă față schimbărilor aduse de globalizare?***
- ***Redefinirea învățământului superior în lumina evoluției tehnologice;***
- ***Cum este promovată sustenabilitatea – mediului, socială, culturală şi economică – prin învățământul superior?***
- ***Cum participă învățământul superior la crearea şi păstrarea unei societăți democratice?***

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a făcut recomandări importante pentru învăţământul superior referitoare la:

- **Patrimoniul universităţilor (2005);**
- **Libertatea academică şi autonomia universitară (2006);**
- **Responsabilitatea publică pentru învăţământul superior (2007).**

Universitățile trebuie plasate în centrul societății, în zona dezvoltării.

Nu numai societatea trebuie să se apropie de universități, ci şi universitățile trebuie să se apropie de societate, economie.

5 Decembrie 2007

DA

este nevoie de mai multă

AUTONOMIE,

dar şi de

RESPONSABILIZARE

5 Decembrie 2007

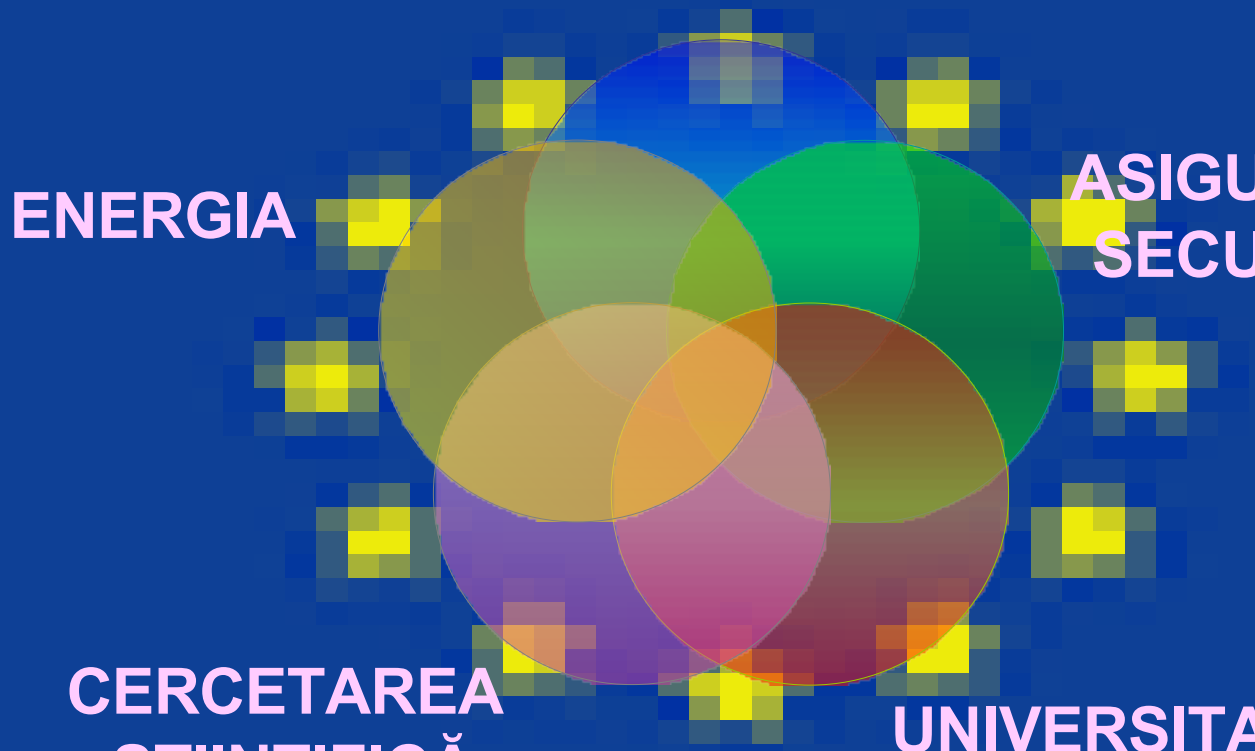
Responsabilitatea publică a universităților:

misiune comună

a universităților publice şi private

5 Decembrie 2007

Probleme mari şi actuale în Europa

Deschidere spre Europa,

spre umanism,

spre solidaritate

Deschidere ≡ Atracţie

Împreună vom fi

mai completi şi mai capabili!

5 Decembrie 2007

SPAȚIUL UNIVERSITAR EUOPEAN

SPAȚIUL EUROPEAN AL CERCETĂRII

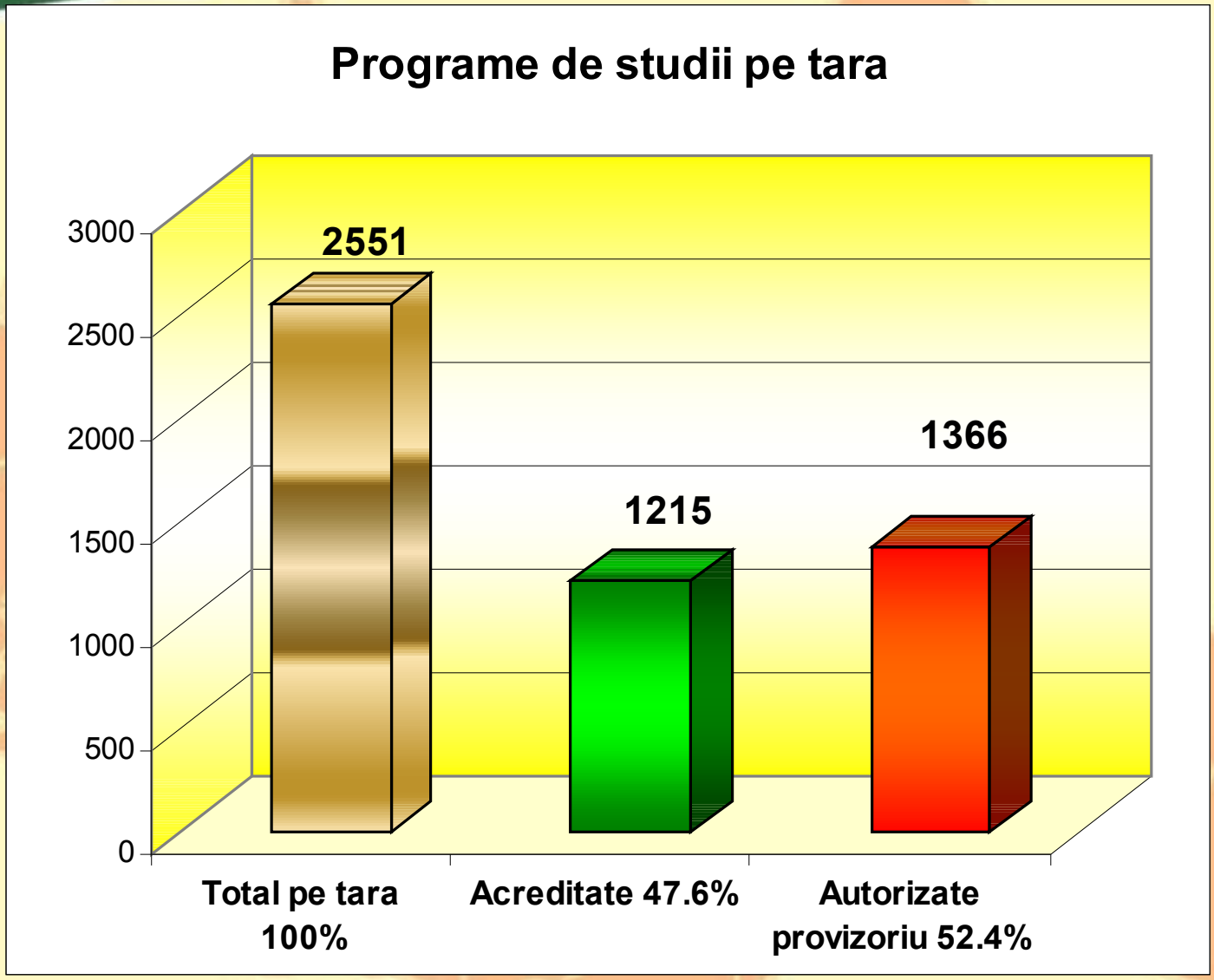
SOCIETATEA CUNOAŞTERII

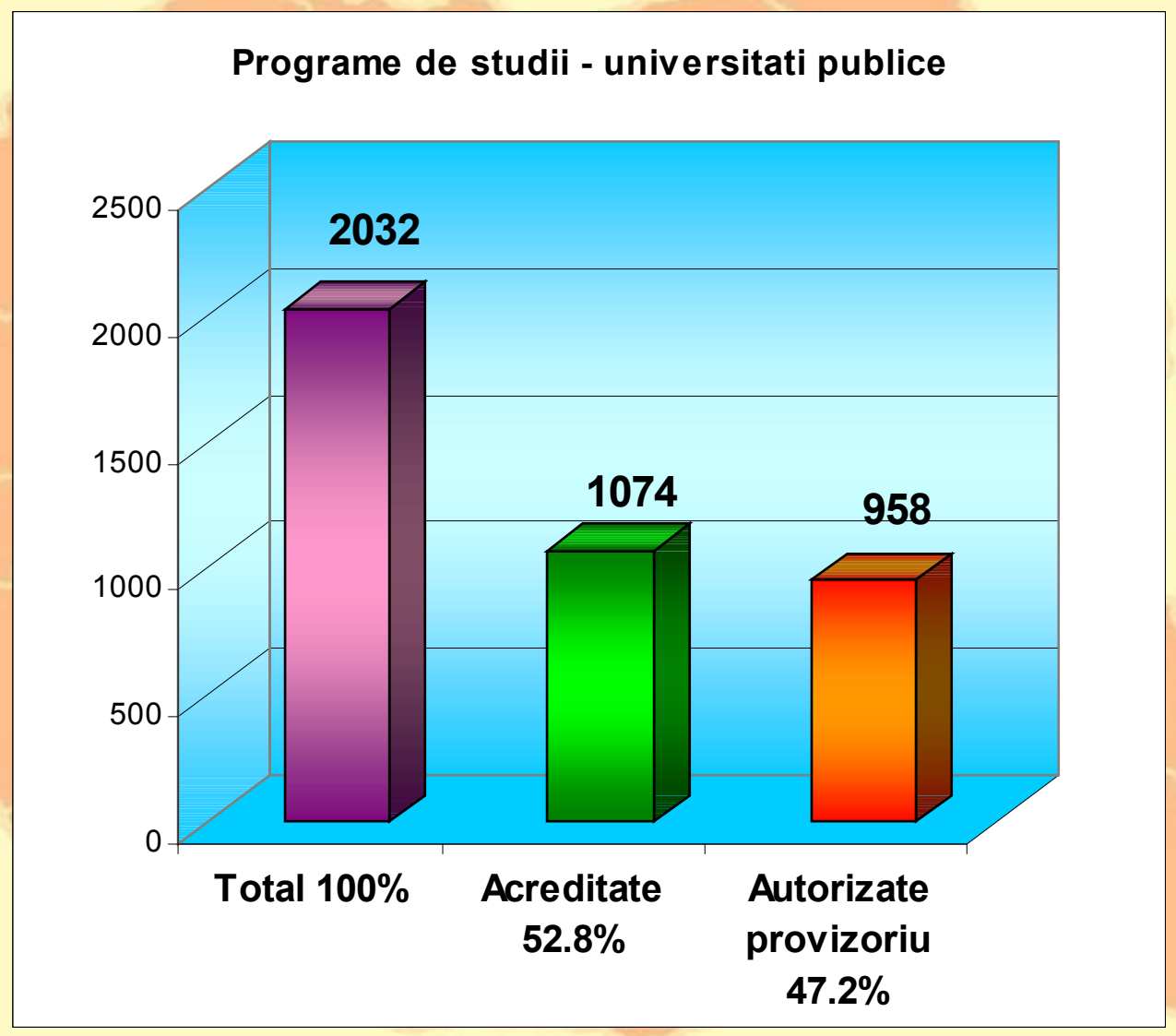
prin CALITATE

spre SOCIETATEA ÎNȚELEPCIUNII

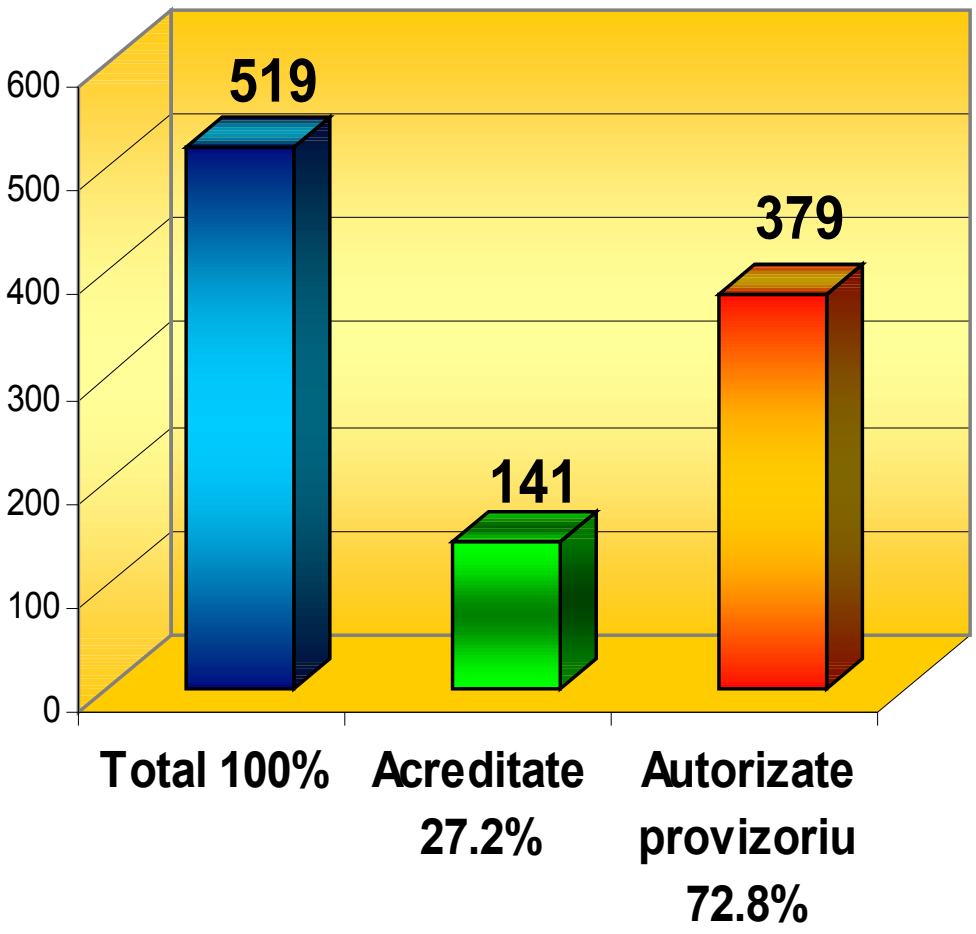
5 Decembrie 2007

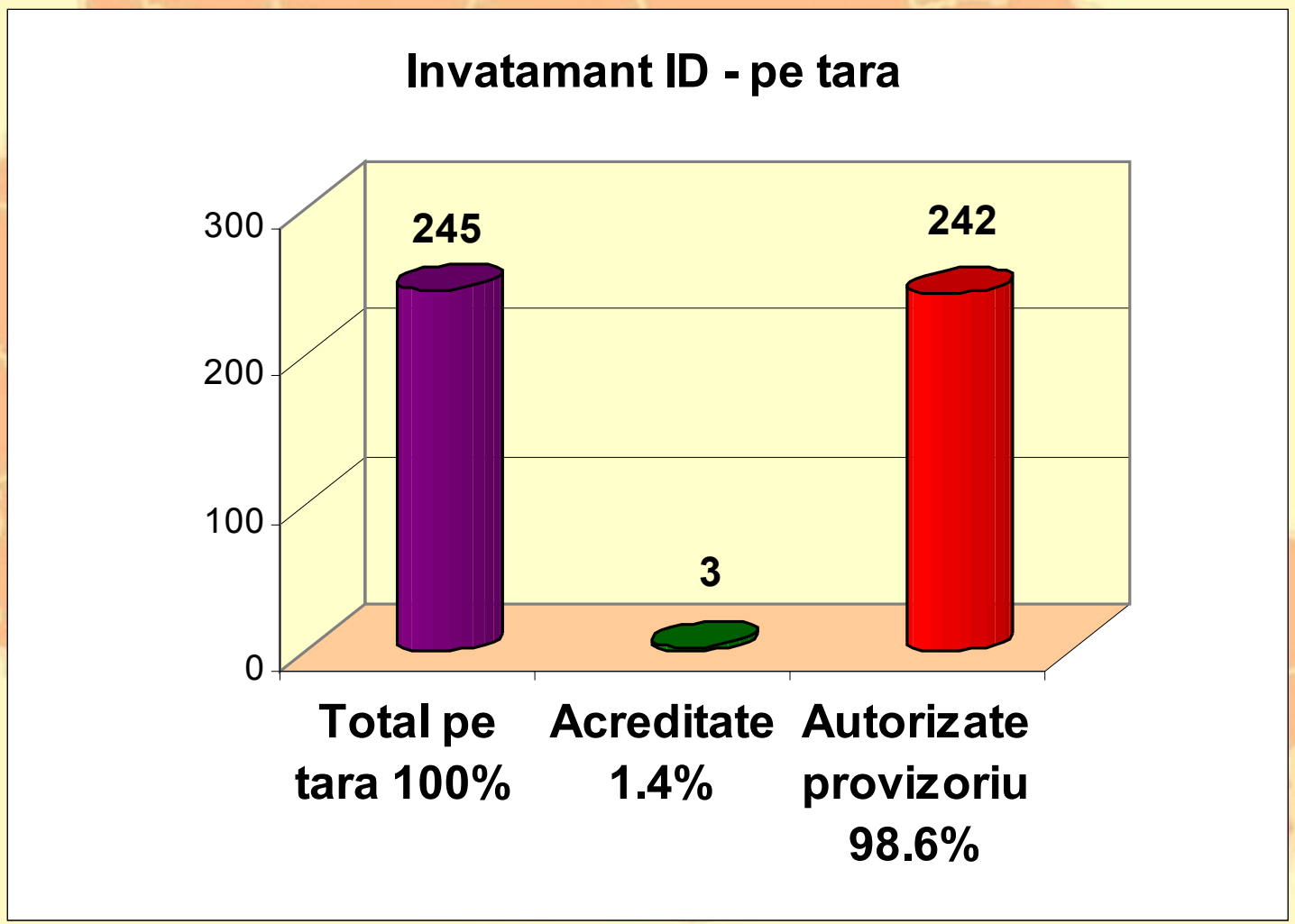
Programe de studii pe tara

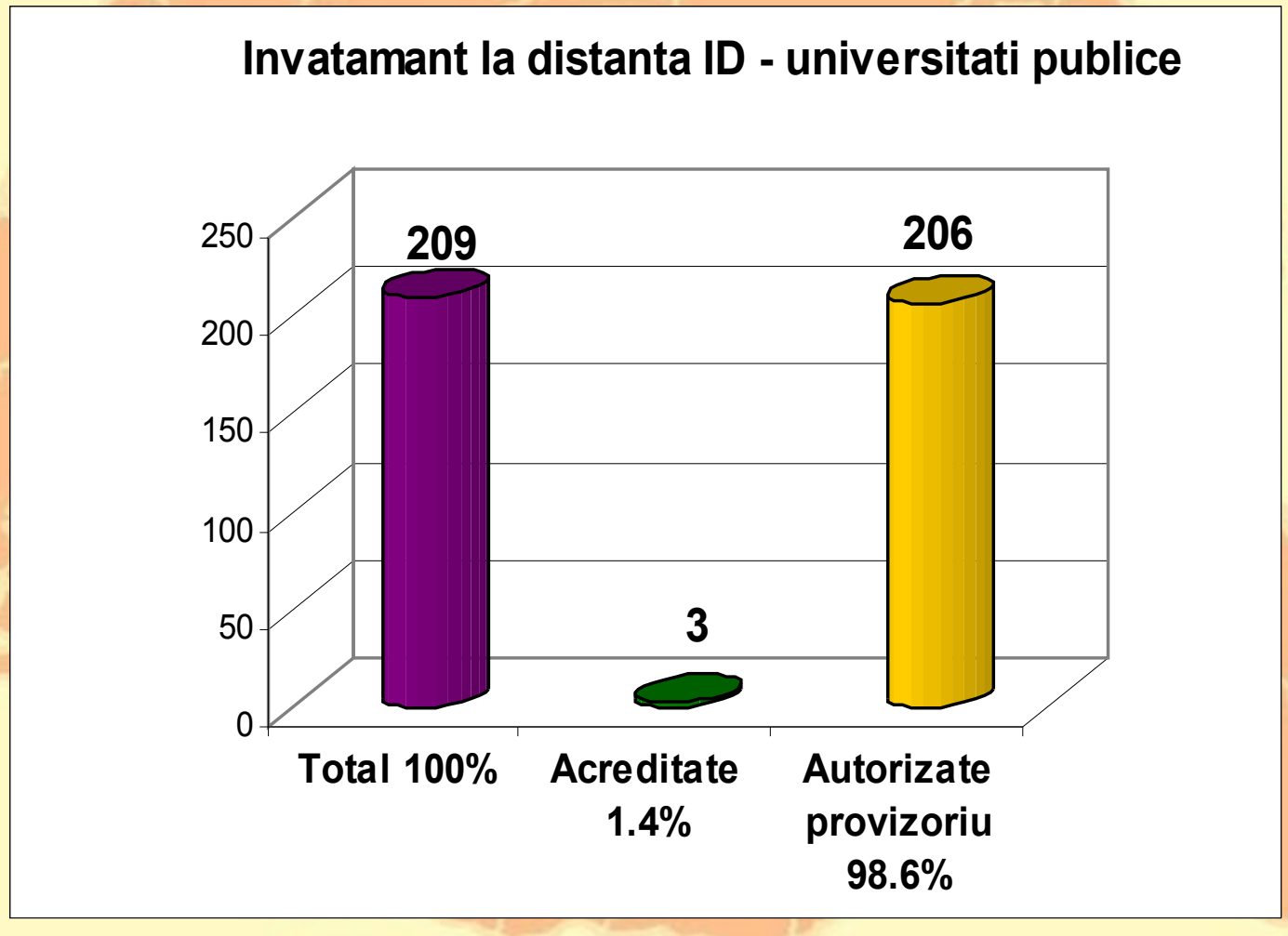

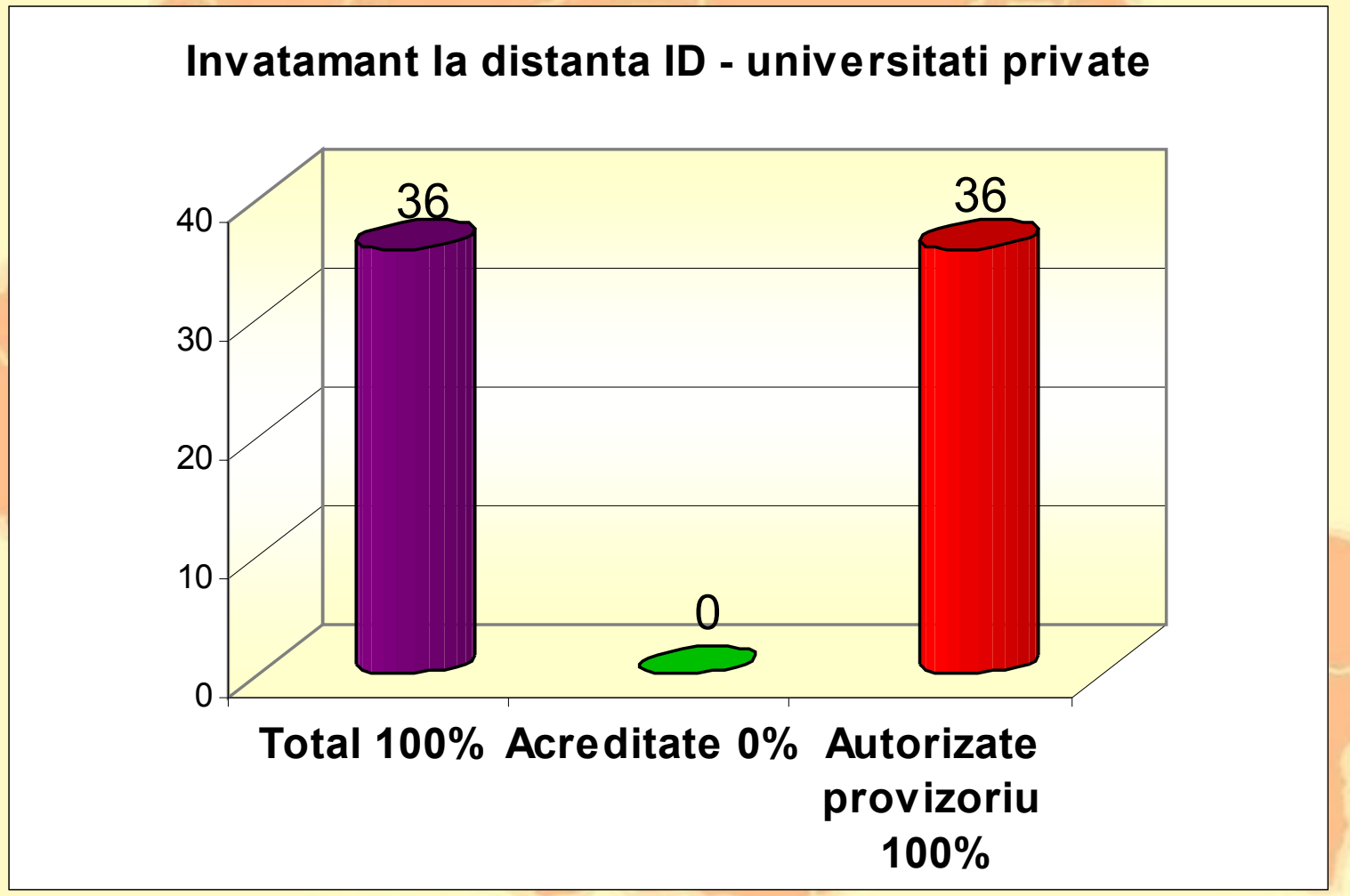

Programe de studii - universitati publice
2500
2000
1500
1000
500
0
2032
1074
958
Total 100%
Acreditate 52.8%
Autorizate provizoriu 47.2%

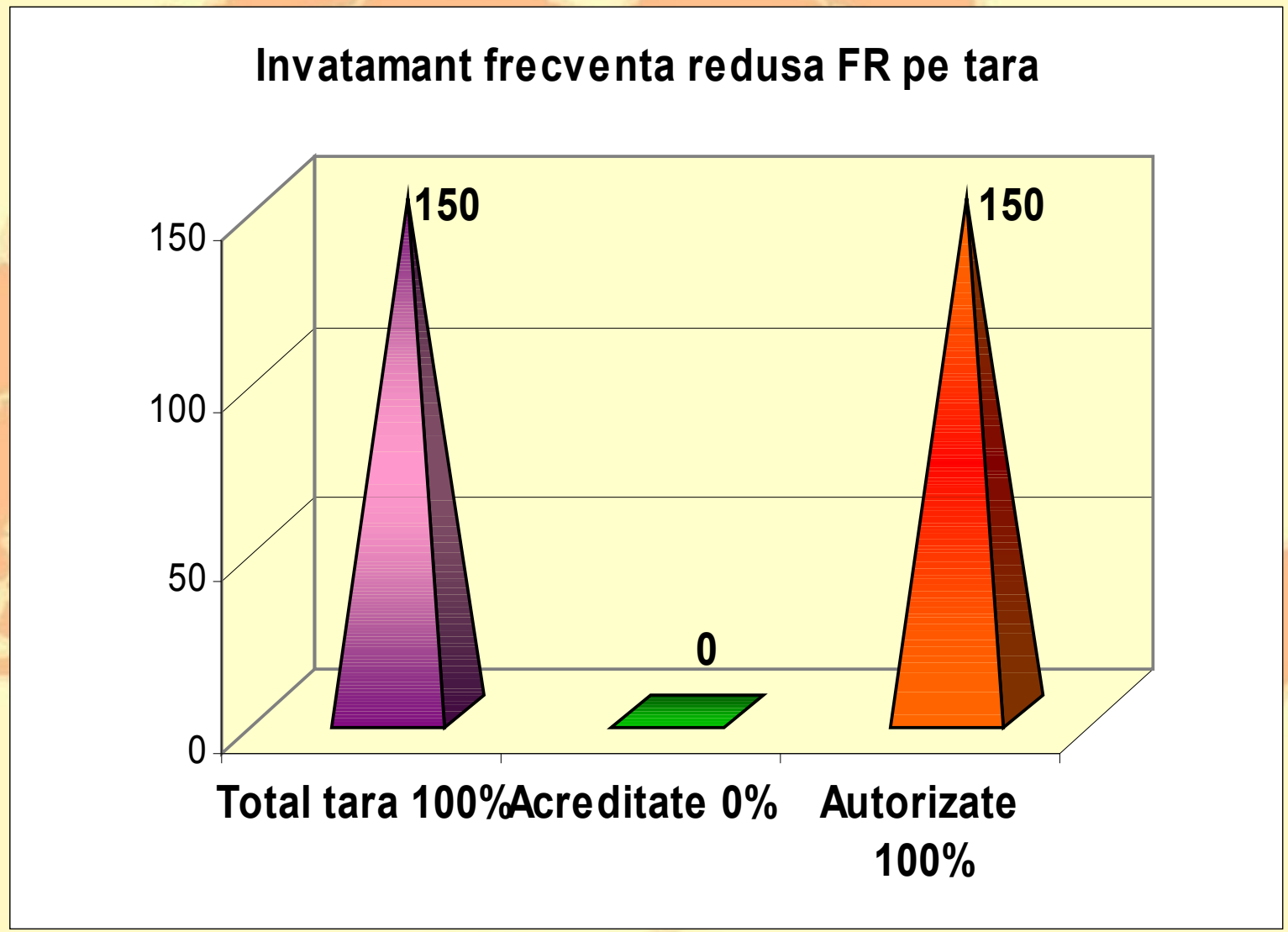
Programe de studii - universitati private

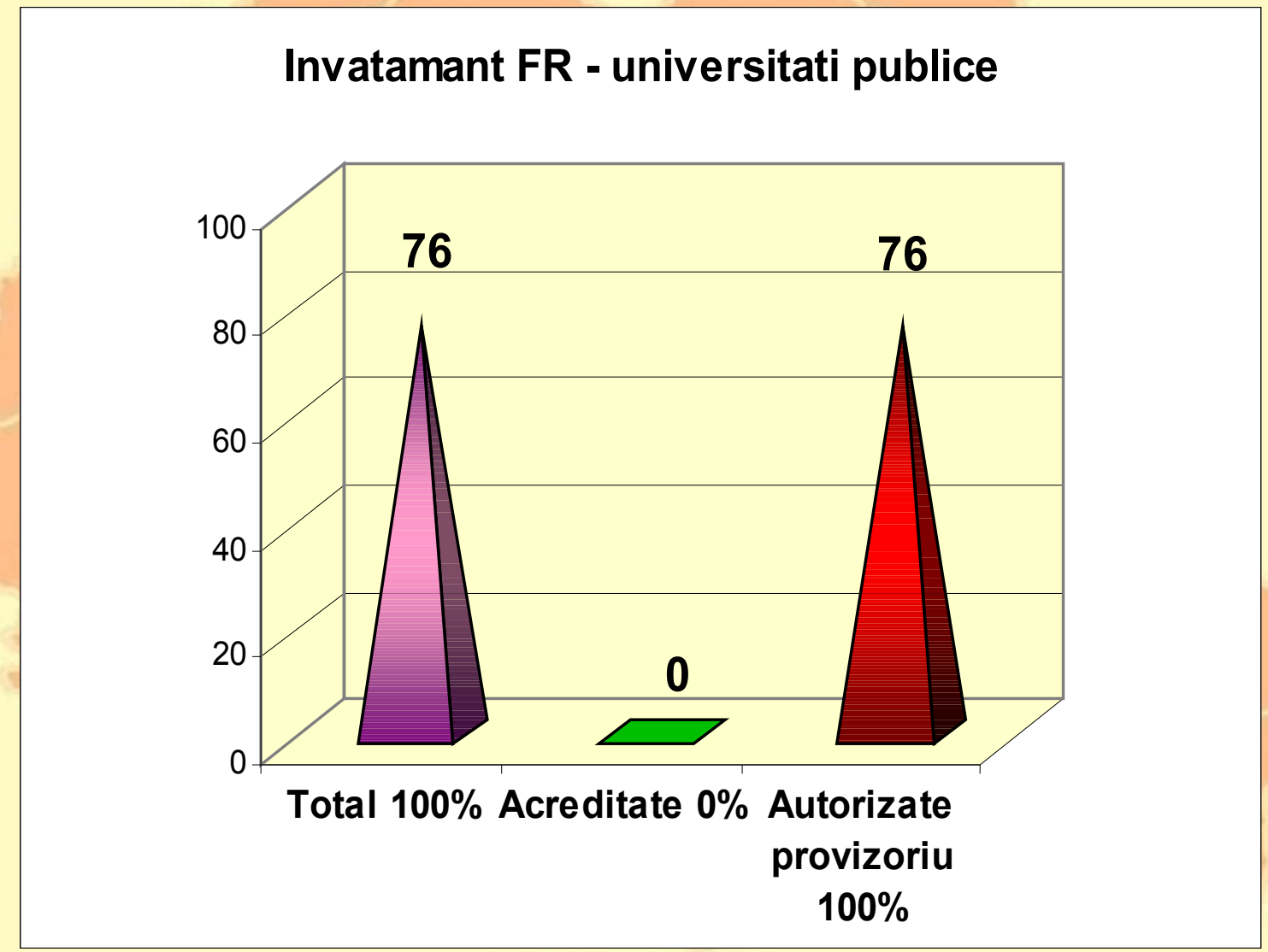

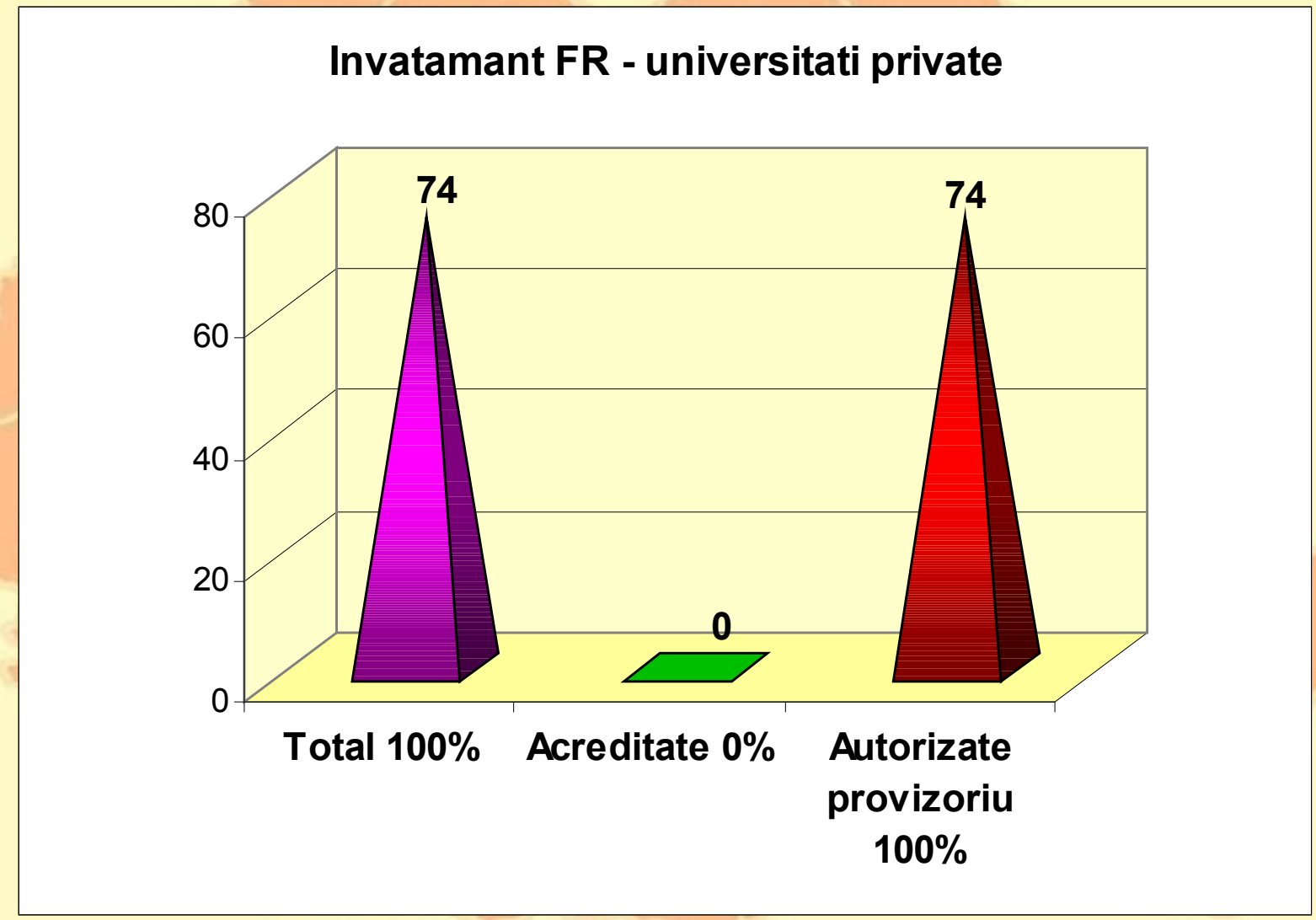

Invatamant ID - pe tara
300
200
100
0
245
3
242
Total pe tara 100%
Acreditate 1.4%
Autorizate provizoriu 98.6%

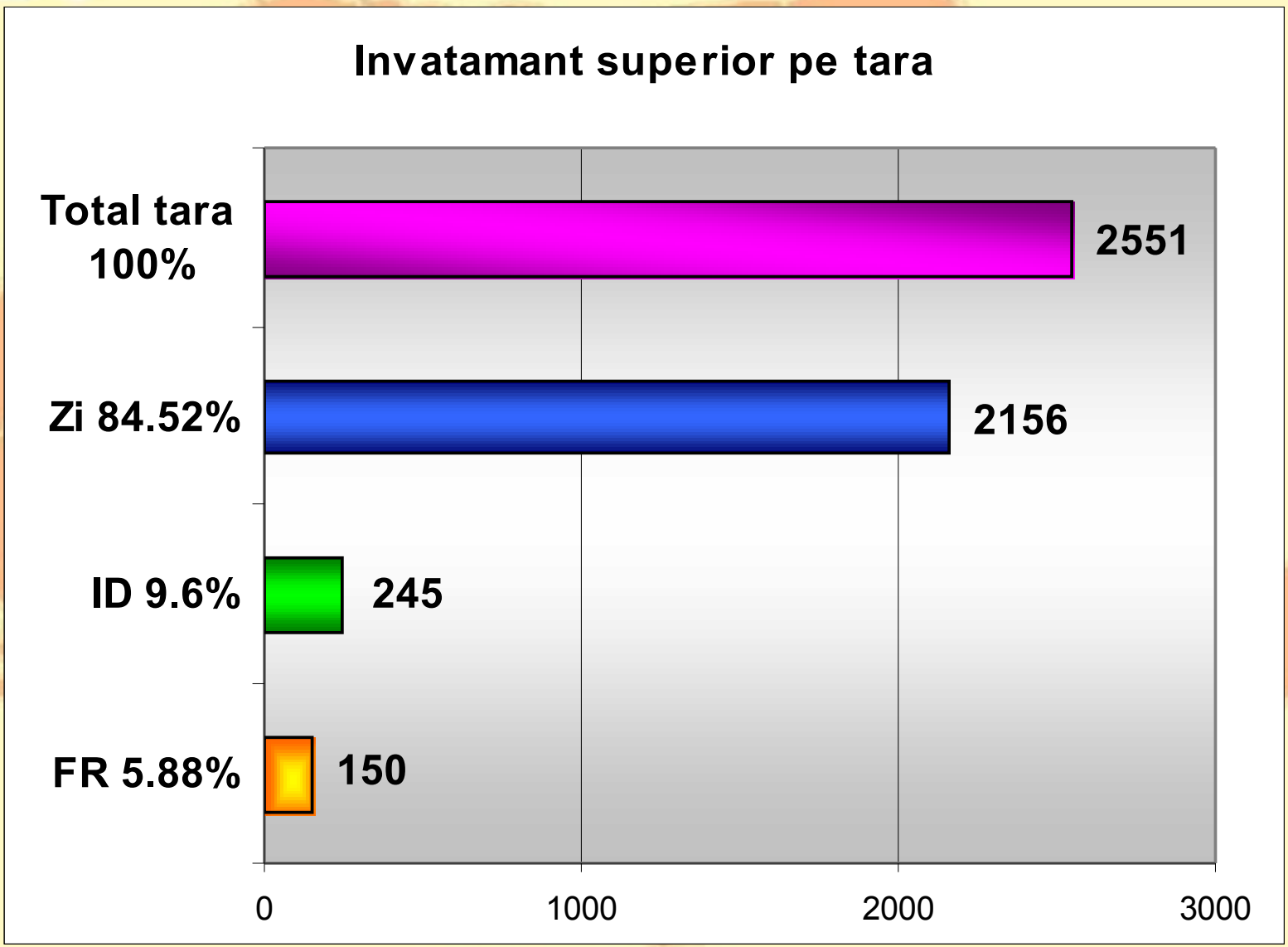

Invatamant la distanta ID - universitati publice
250
200
150
100
50
0
209
3
206
Total 100%
Acreditate 1.4%
Autorizate provizoriu 98.6%

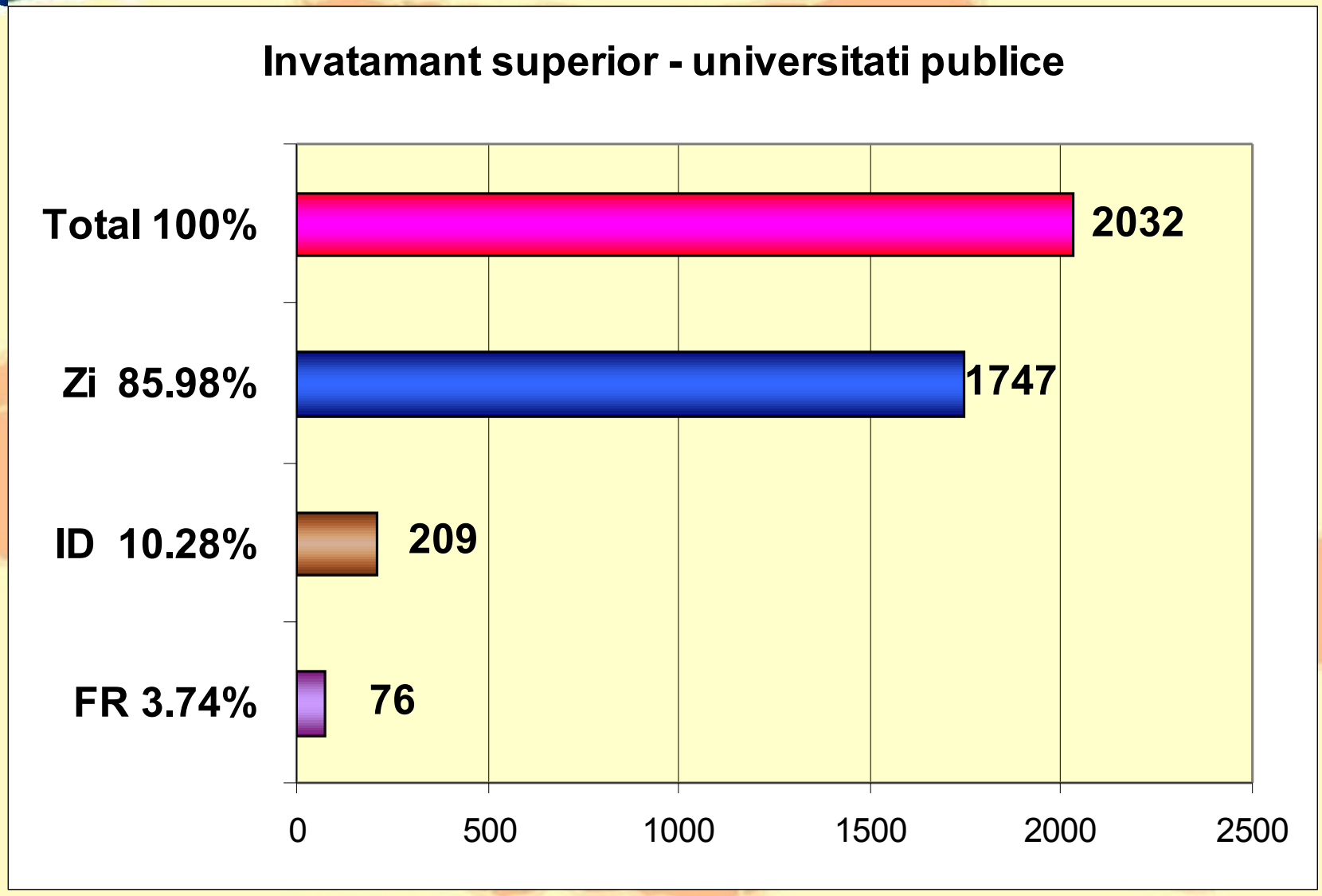

Invatamant la distanta ID - universitati private
40
30
20
10
0
36
0
36
Total 100%
Acreditate 0%
Autorizate provizoriu 100%

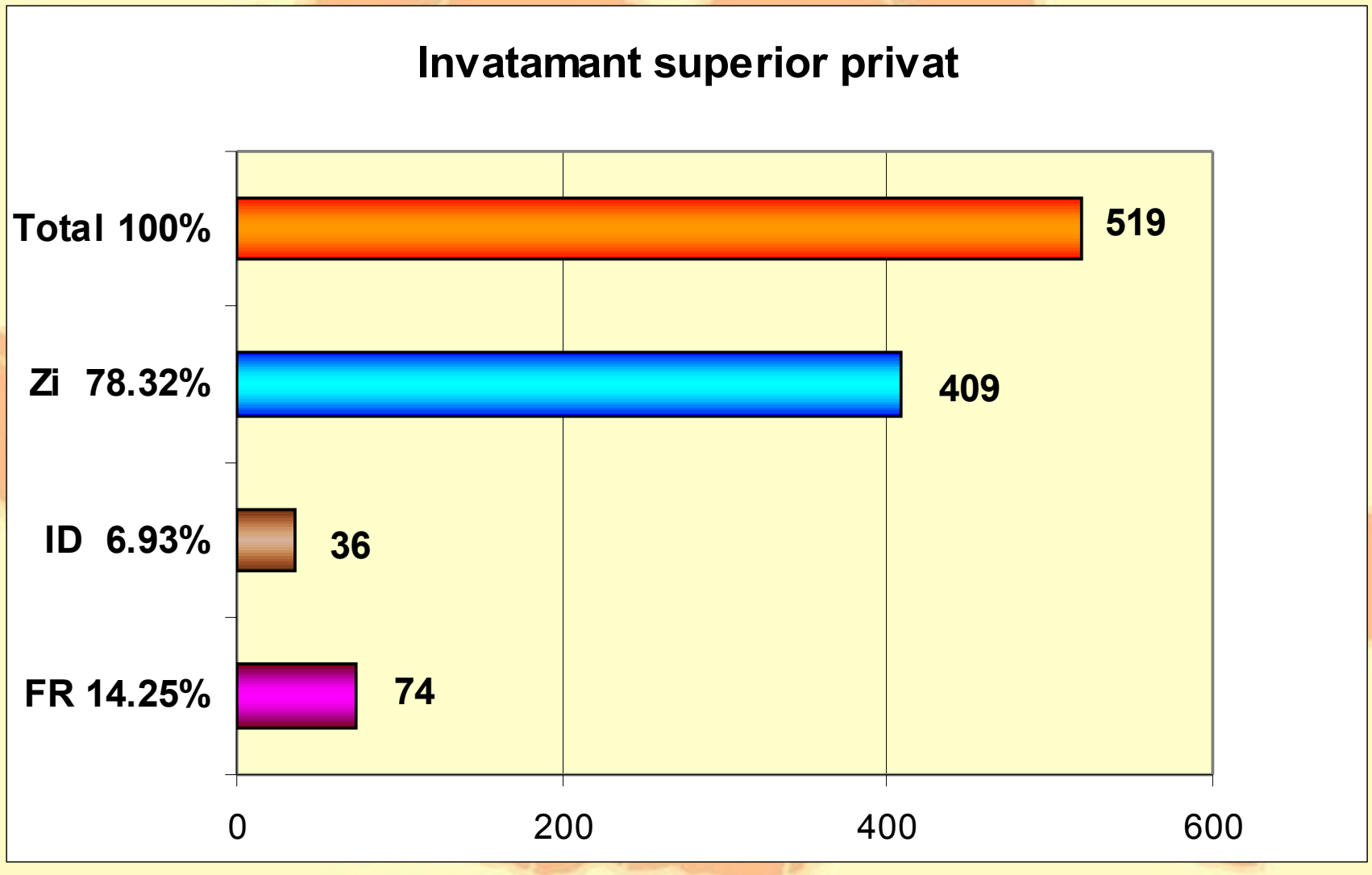

Invatamant frecventa redusa FR pe tara
150
100
50
0
150
0
150
Total tara 100%
Acreditate 0%
Autorizate 100%

Invatamant FR - universitati publice
100
80
60
40
20
0
76
0
76
Total 100%
Acreditate 0%
Autorizate provizoriu 100%

Invatamant FR - universitati private
80
60
40
20
0
74
0
74
Total 100%
Acreditate 0%
Autorizate provizoriu 100%

Invatamant superior pe tara
Total tara 100%
2551
Zi 84.52%
2156
ID 9.6%
245
FR 5.88%
150
0
1000
2000
3000

Invatamant superior - universitati publice
Total 100%
2032
Zi 85.98%
1747
ID 10.28%
209
FR 3.74%
76
0
500
1000
1500
2000
2500

Invatamant superior privat
Total 100%
519
Zi 78.32%
409
ID 6.93%
36
FR 14.25%
74
0
200
400
600

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte tari (1)

- **Implementarea şi dezvoltarea unui**

  Sistem de Management al Calității;

- ***Informatizarea* pe scară largă a procesului de învățământ, managementului universitar, cercetării stiințifice şi activităților financiar contabile;**

- **Evaluarea cadrelor didactice rezultat al:**

  autoevaluării, evaluării colegilor, evaluării de către studenți;

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte tari (2)

- **Compararea programelor de învățământ şi a performanțelor stiințifice cu cele ale universitaților cu profil similar din Europa şi nu numai;**

- **Inițierea parteneriatelor cu mediul socio-economic, prin identificarea şi folosirea unor oportunități bilaterale (universități-angajatori) în scopul susținerii activităților practice şi a recrutării/integrării forței de muncă;**

- **Promovarea şi perfecționarea continuă a resurselor umane;**

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte tari (3)

- **Dezvoltarea programelor de studii integrate care permit obținerea de diplome comune;**
- **Finanțarea învățământului superior în anii 2006, 2007 a fost aşa de mare cât în 16 ani;**
- **Implicarea universităților în atragerea de fonduri europene şi a angajatorilor pentru finanțare/investiții;**

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte slabe (1)

- Insuficienta centrare a evaluării calității pe *rezultatele învățării* şi *gradul de satisfacere a cerințelor* angajatorilor, a mediului socio-economic, în condițiile integrării europene;

→***obiectivele formativ-educative şi instructive adapatate cerințelor de pe piața muncii;***

- Învățământul românesc –tributar învățământului de tip scolastic în care ordinea priorităților este: informații, aptitudini, abilități;

→ ***centrarea învățării pe student, asigurarea feed-back-ului, formarea competențelor***

→ ***schimbarea ordinii priorităților: abilități, aptitudini, informații (sistemul anglo-saxon)***

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte slabe (2)

- **Gestionarea deficientă şi lipsa valorificării chestionarelor de evaluare a satisfacției studenților;**

→***îmbunătățirea procesului de învățământ ținând cont de cerințele reale, obiective concordante ale studenților***

- **Insuficienta dezvoltare a infrastructurii de cercetare de înalt nivel;**

→ ***gândire unitară a investițiilor în cercetare, prin elaborarea unor planuri de dezvoltare de calitate***

→ ***implicarea cadrelor didactice şi studenților în cercetare, contribuind la creşterea calitativă a pregătirii lor profesionale***

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte slabe (3)

- **Existența sporadică a condițiilor îmbunătățite de învățare datorită investițiilor preferențiale (chiar şi în cadrul aceleiaşi universități);**

→***Modernizarea dotării spațiilor de învățământ, dotarea căminelor cu mobilier nou şi echipamente, modernizarea cantinelor pe baza investițiilor de la buget, din fonduri structurale şi de cercetare şi din alte venituri, în cadrul acțiunilor integrate;***

→***Stabilirea unor seturi de reguli, responsabilități şi drepturi pentru folosirea şi întreținerea investițiilor făcute, atât pentru cadre didactice cât şi pentru studenți;***

- **Lipsa securității în campusurile studențeşti;**

Procesul de învățământ din România

-constatări în urma procesului de pilotare-

Puncte slabe (4)

- Deficiențe în organizarea activităților de practică;
- Ponderea mare a studenților angajați;

→***Promovarea angajării studenților pe perioada practicii – opțiune avantajoasă pentru managementul carierei față de angajarea în timpul anului universitar;***

→***Motivarea studenților pentru învățare prin asigurarea unor facilități, burse atractive, concurente cu salariul primit la locul de muncă;***

- **Lipsa mobilității studenților;**
- **Lipsa de informare a studenților;**

1. Elemente critice ale sistemului de învățământ superior

Elemente critice ale sistemului şi ale instituțiilor de învățământ superior din România

-din perspectiva asigurării calității-

3. Elemente critice ale proceselor instituționale de evaluare şi asigurare a calității

2. Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior.

5 Decembrie 2007

1. Elemente critice ale sistemului de învățământ superior (1.1.)

- absența **abordărilor sistemice si strategice** în proiectarea, implementarea şi evaluarea schimbărilor educaționale / reformelor în domeniul învățământului superior;

- reformele s-au făcut mai mult prin ***schimbări de tip reparatoriu*** şi prin modificări parțiale implementate mai mult haotic, fără coerență, ***lipsind o concepție strategică*** şi, adesea, în afara oricărui control al colectivității în general, al comunității academice în particular;

- aceasta a dus la: ***instabilitate, revizuirea permanentă, excesul legislativ;***

1. Elemente critice ale sistemului de învățământ superior (1.2.)

- neincluderea **învățării permanente** în programele de dezvoltare globală sau sectorială, atât la nivel național, cât şi la nivel regional şi local;

- lipsa de centrare pe dezvoltarea unei societăți românești a cunoaşterii;

- lipsa unei inițiative legislative privind obligativitatea educației continue, cu deducerea cheltuielilor individuale necesare din impozitele datorate statului;

1. Elemente critice ale sistemului de învățământ superior (1.3.)

- absența unor **analize de nevoi de formare** în vederea adaptării curriculei academice la perspectivele pieței forței de muncă;
- absența unor strategii de monitorizare a modului de **inserție a absolvenților pe piața forței de muncă**
- Inexistența unui cadru şi a unui registru național al calificărilor pentru învățământul superior fapt care face ca universitățile sa ofere multe **specializări care nu se finalizează care nu se finalizează într-o calificare relevantă pentru piața muncii**;

1. Elemente critice ale sistemului de învățământ superior (1.4.)

- lipsa de **profesionalizare a carierei manageriale** în învățământul superior în sensul formării managerilor din universități – este absolut necesara infiintarea unui **Centru National de pregătire** a managerilor din învățământul superior;
- slaba corelare dintre **dimensiunea academică şi aceea de cercetare** din instituțiile de invățământ superior;
- excesiva **uniformizare şi dispersie a resurselor** umane şi materiale;
- concurența neloiala din partea unor universități prin taxele de damping practicate;

2. Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior (2.1.)

- **uniformizarea organizării interne a universităților**, a strategiilor de predare şi învățare şi a grupurilor-țintă vizate, etc;

- dinamica învățământului superior în anii ce au urmat revoluției, a fost foarte pronunțată (**in 2007 existau circa 750000 de studenți, față de 125000 câți erau în 1989)** iar corpul profesoral nu s-a putut multiplica in aceeaşi măsură;

- diminuarea exigenței la admiterea în învățământul superior;

2. Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior (2.2.)

- **absența certificărilor intermediare în programele de studii;** în învățământul superior din România: *studentul care a intrat în anul I şi care nu termină cu diploma de licență nu are recunoscute studiile universitare parcurse si creditele acumulate;*

- **luând în considerare faptul că noile generații de tineri sunt din ce în ce mai puțin numeroase din cauza declinului demografic, în câțiva ani este posibil să apara unele probleme mari în a acoperi locurile la admitere;**

- învățământul superior este eterogen – ***există facultăți bune şi facultăți slabe***, de multe ori chiar în cadrul aceleaşi universități

2. Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior (2.3.)

- Lipsa de coerență în definirea rolului masteratului şi a statutului social al absolvenților acestei forme de invățământ;

- **pregătirea practică este deficitară :** acesta este şi principalul reproş pe care il fac studenții şi absolvenții care trebuie să fie capabili să-şi exercite profesia pentru care sunt pregătiți, încă din primele luni după terminarea studiilor.

- ***tehnicile de predare şi de învățare au rămas neschimbate*** de foarte multă vreme, învățământul fiind încă unul centrat pe profesori; este necesara trecerea la un **învățământ centrat pe student**, pe aşteptările şi aptitudinile studentului;

2. Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior (2.4.)

- sisteme de evaluare deficitare;
- evaluarea permanentă prin lucrări, teste şi alte forme asigură o motivare mai mare pentru învățare şi o asimilare mai bună a cunoştințelor;
- ignorarea efectelor calitative ale învățământului superior de masă;
- slabă utilizare a tehnologiilor informației şi comunicării în formarea profesională a studenților;

2. Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior (2.5.)

- pregătire de specialitate supradimensionată şi pregătire psiho-pedagogică insuficientă pentru studenții care urmează o cariera didactică în învățământul gimnazial şi chiar în învățământul liceal;
- preocuparea relativ modestă față de programele de formare continuă / lifelong learning;
- conservatorismul unei părți a personalului didactic şi administrativ;
- slaba implicare a personalului didactic in dezvoltarea institutionala (lipsa de interes pentru starea instituției)

2. Elemente critice ale instituţiilor de învăţământ superior (2.6.)

- existenta formala sau chiar absenta **codurilor de etica universitara** si **lipsa de respect** pentru prevederile acestora ori ignorarea lor, in cazul in care acestea exista, constituie o problema semnificativa pentru dinamica vietii interne a comunitatilor academice, uneori putin structurate si deschise catre dezvoltare organizationala;

3. Elemente critice ale proceselor instituționale de evaluare şi asigurare a calității (3.1.)

- proiectarea deficitara a sistemelor institutionale de evaluare internă a universităților;
- restrângerea activitatilor de evaluare către proces fiind necesară şi ***extinderea evaluării institutionale catre produse academice*** (absolvenți, cercetare ştiințifică etc);
- omogenizarea finantarii institutionale a programelor de studii (se recomanda introducerea unui sistem de institutional de finanțare diferențiată în raport cu calitatea performanțelor la nivelul programelor şi instituțiilor);

Ce se face în evaluarea internă a calității (autoevaluare)?

- Evaluarea internă a programelor de studii 72%;
- Evaluarea personalului didactic 67%;
- Evaluarea activității de cercetare 65%;
- Evaluarea serviciilor pentru studenți 43%

BAZA ASIGURĂRII CALITĂȚII este **AUTOEVALUAREA PERMANENTĂ**

MANAGEMENTUL UNIVERSITATII ESTE DIRECT **RASPUNZĂTOR** DE **ASIGURAREA CALITĂȚII**

5 Decembrie 2007

3. Elemente critice ale proceselor instituționale de evaluare şi asigurare a calității (3.2.)

- slaba dezvoltare a sistemului de consiliere şi orientare pentru studenți
  - structurarea fragilă a Centrelor de relații cu mediul economic şi de afaceri în vederea organizării stagiilor de practică ale studenților;
- ignorarea în universități a standardelor de învățare / criteriilor şi a rezultatelor concrete în învățare;
- implicarea redusa a studentilor in procesele de asigurare a calitatii institutionale;

Este nevoie de un

SISTEM DE FINANȚARE DIFERENȚIALĂ

a UNIVERSITĂȚILOR,

centrat pe

performanță măsurabilă!

5 Decembrie 2007

Ce este de făcut?

Să mergem hotărâți **prin procesul BOLOGNA spre EUROPA, respectând DECALOGUL**:

1. **Compatibilizarea programelor de studii;**
2. **Compatibilizarea diplomelor şi certificatelor universitare;**
3. **Programe europene comune master european doctorat european;**
4. **Compatibilizarea calificărilor universitare;**
5. **Generalizarea ECTS;**
6. **Asigurarea calității serviciilor academice;**
7. **Educația/învățământul centrate pe student;**
8. **Mobilitatea în aria educațională europeană;**
9. **Plasamentul pe piața europeană a muncii;**
10. **Competitivitatea interna şi internațională;**

5 Decembrie 2007

A ne opri în acest proces, înseamnă SINUCIDERE !

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ? (1)

1.Compatibilizarea programelor de studii

- Reorganizarea programelor de studii (ACPART, piaţa muncii);
- Finalizarea programelor de studii pe cele trei cicluri BOLOGNIA – L**MD** (accent pe masterat şi doctorat);
- Redefiniri curriculare (plan învăţământ, fişele disciplinelor);
- Compatibilizarea programelor de studii (la nivel naţional şi european);

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ? (2)

2.Compatibilizarea diplomelor şi certificatelor universitare

- Recunoaşterea actelor de studii la nivel european şi național;
- Întocmirea şi diseminarea catalogului cursurilor (VADEMECUM –ECTS);
- Proiectarea, organizarea şi implementarea sistemului de gestiune informatizată a studenților şi şcolarității

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ? (3)

3. Programe europene comune
master european
doctorat european

- Structurarea programelor comune de studii la nivel european (european master, european phd;
- Dezvoltarea şcolilor masterale;
- Dezvoltarea şcolilor doctorale;

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ?(4)

4. Compatibilizarea calificărilor universitare

- Compatibilizarea nomenclatorului de calificări universitare cu cadrul european al calificărilor EQF (colaborare cu ACPART);
- Ajustarea ofertei educaționale a fiecărei universități la tendințele de pe piața forței de muncă națională şi internațională

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ?(5)

5. Generalizarea ECTS

- Redefinire, extinderea şi ameliorarea ghidului ECTS la fiecare universitate;
- Stabilirea colectivului de consilieri ECTS la fiecare facultate;

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ? (6)

6. Asigurarea calității serviciilor academice

- Aplicarea metodologiei de dezvoltare a programelor de studii;
- Consolidarea sistemului de management al calității;
- Evaluarea personalului didactic;
- Audit extern al calității efectuat de o agenție națională sau internațională;
- Formarea personalului didactic în domeniul asigurarii calității academice;

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ?(7)

7. Educația / învățământul centrate pe student

- Inițierea de programe pentru formarea competențelor psiho-pedagogice pentru cariera de cadru didactic universitar;
- Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice cu orientarea de centrare a activității pe student şi învățare;
- Inițierea de programe de formare continua a cadrelor didactice (didactica – instruire şi predare centrat pe student);

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ? (8)

8. Mobilitatea în aria educațională europeană

- Consilierea studenților care beneficiază de programe de mobilități;
- Extinderea mobilităților europene LLP;
- Creşterea numărului de parteneriate bilaterale;
- Intensificarea cooperării internționale cu spațiile educaționale din Asia, Africa, şi America Latină;

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ?(9)

9. Plasamentul pe piața europeană a muncii

- Redimensionarea politicii educaționale la cerințele forței de muncă din România şi Europa;
- Aplicarea principiilor universității antreprenoriale;
- Dezvoltarea ID;
- Dezvoltarea competențelor practic aplicative ale studenților;

Ce este de făcut astăzi, mâine şi în viitorul apropiat ? (10)

10. Competitivitatea Interna şi internațională

- Plasarea în topul academic al universităților româneşti;
- Constituirea de centre şi rețele de cercetare cu infrastructuri puternice (cercetarea – bază a procesului educațional de calitate);
- Parteneriate cu universități europene de prestigiu;
- Promovarea codului de etică pe piața educațională;
- Plasarea în topul academic european şi universal

- Dacă sectorul universitar nu-şi va dezvolta ***mecanisme proprii şi eficace de adaptare***, vor apărea organizații alternative universităților, ce vor prelua multe din rolurile care până în prezent aparțin sectorului universitar!

Pentru o Românie puternică este nevoie de:

- universități puternice;
- deschidere maximă spre Europa, spre umanism, solidaritate;
- identitate proprie a universităților;

Stările de fapt prezentate nu ne mulțumesc.

Dacă ne-ar mulțumi, nu ne-am afla la această reuniune.

Vă mulțumesc pentru atenție!

